

Araguaia

amb el Bisbe Casaldàliga

Roger de Llúria 126, 3-1

08037 BARCELONA

Tel. 93 317 61 77

Fax 93 412 53 84

correu electrònic: araguaia@pangea.org

www.araguaia.pangea.org

CARTA 88 – MARÇ 2018

CELEBRANT ELS 90 ANYS DE VIDA DEL BISBE PERE

El passat dia 16 de febrer, va tenir lloc un acte-homenatge a l'Església del Pi de Barcelona. Un acte preparat amb molt amor, auster, digne, i que de ben segur va ser del grat del bisbe Pere.

Ens vam reunir centenars de persones que l'estimem, que vam fer que l'Església és quedés petita.

Vam estar acompanyats, per l'esplèndida música d'en Carles Cases, que amb músics amics ens van fer gaudir amb peces de la "suite Araguaia". Obra, que va néixer a partir de la relació d'amistat amb el bisbe Pere, inspirada en els seus poemes i pensaments. També vam poder escoltar Espirituals Negres.

L'acte va ser conduït pel periodista Antoni Bassas i hi vam poder escoltar, el testimoni de la també periodista Mònica Terribas, el Pare Ricard Costa-Jussà, provincial dels Claretians, el bon amic Arcadi Oliveres i els membres de la nostra associació Joan Soler i Maritxu Ayuso.

També, es va llegir un missatge d'en Josep Maria Soler, pare Abat de Montserrat, que transcrivim en aquesta circular.

Tampoc van faltar les paraules del mateix Pere, que ens van fer emocionar, recitant la poesia "Retorn Pairal".

Volem aprofitar aquest espai, per donar les gràcies als mitjans de comunicació, pel ressò que han donat a aquesta celebració i, sobretot per agrair a totes i tots els que a petició de la nostra Associació, han participat amb la seva paraula, escrits i imatges: en David Fernández, Jordi Corominas, Joan Albert Vicenç, Teresa Forcades, Xavier Meloni, al Joan Guerrero i molt especialment a Antoni Comín. També a les organitzacions amigues: Justícia i Pau, la Fundació Torre de Palau, la Comissió de l'Agenda Llatinoamericana, i la Casa Amèrica Catalunya.

Publiquem a continuació alguns articles d'aquests bons amics.

Tots sabem que el bisbe Pere no ha és molt amic de rebre reconeixements ni homenatges. Tot i així, a Sao Fèlix do Araguaia, també es va fer una bona celebració: Una Missa d'acció de gràcies i un dinar al Centre Comunitari. Hi va participar molta gent del poble, agents de pastoral de tot el bisbat i també persones vingudes d' altres parts de Brasil.

També els amics de Madrid van organitzar diferents actes, així com a Saragossa.

Tal i com vam dir a l'acte de l'Església Del Pi creiem però, que el millor homenatge per aquests 90 anys de vida que li podem fer els que el seguim i estimem al bisbe Pere, és el de comprometre'ns i implicar-nos en continuar donant ressò i lluitant per les Grans Causes. Causes per les que ell ha viscut i, que com sempre ha dit "valen més que la meua vida".

Nosaltres volem continuar la nostra tasca, amb la **Trobada anual que farem a Balsareny el proper dia 8 d'abril** on, tot celebrant el testimoni i els anys de vida dels bisbe Pere, parlarem d'una gran causa **"IGUALTAT DE GÈNERE, QÜESTIÓ DE JUSTICIA"**. Us enviem el programa adjunt i us hi esperem!

Associació Araguaia amb el bisbe Casaldàliga.

Drets Humans - Poble de Déu - Tercer Món - Ecologia - Ecumenisme

Amèrica - Carisma - Esperança - Pobres - Negres - Indis - Terra - Fidelitat - Regne - Pasqua

MISSATGE DEL PARE JOSE MARIA SOLER, ABAT DE MONTSERRAT

En ocasió del homenatge al bisbe Pere Casaldàliga amb motiu del seu norantè aniversari, que se celebrarà el proper 16 de febrer a l'Església de Santa Maria del Pi de Barcelona, em permeto escriure aquestes ratlles, en no poder fer-m'hi present perquè aquests dies la comunitat de Montserrat estem fent els exercicis espirituals.

Em primer lloc, m'adhereixo a aquest reconeixement i felicito per aquesta iniciativa als organitzadors, tot desitjant que contribueixi a difondre el coneixement de la persona del bisbe Pere Casaldàliga, el seu missatge profètic atent als més necessitats i la seva profunda espiritualitat.

Fotografia de Douglas Masur en la celebració a Sao Felix

Vaig poder-lo conèixer essent jo adolescent, quan em va donar classe al col·legi dels Claretians de Sabadell, en els inicis del seu ministeri. A Sabadell, a més de fer de mestre, dirigiria un programa de ràdio on ja emergia la seva profunda preocupació social i va fundar una revista que per la seva llibertat editorial va topar amb les autoritats franquistes.

Recordo que m'impressionava la seva sol·licitud pels més marginats, que en aquell moment eren els immigrants de diverses regions d'Espanya que arribaven a la ciutat, i que no tenien feina ni diners. Alguna de les seves actuacions li comportà, a més, la incomprensió d'alguns de la seva mateixa comunitat. Ho portava amb fortalesa i amb una gran fe, sense deixar mai de ser respectuós ni de perdre la pau. El P. Casaldàliga va causar una gran impacte tant en els meus companys de col·legi com en mi. De fet, mai no podré oblidar la seva manera de fer i de pregar; sempre preocupat per la justícia i pels més desprotegits, aplicant l'Evangelí d'una manera viva i eficaç, vivint sempre pels altres, ocupat tot el dia i traient hores al descans. Era l'inici d'una trajectòria que li ha donat una gran projecció universal. Allí començà a manifestar-se la seva sol·licitud pels més desfavorits i el seu coratge evangèlic a l'hora d'afrontar les situacions. Cosa que s'ha desplegat i ha donat bon fruit; després de Sabadell a Barbastro, a Barcelona, a Madrid i la Guinea Equatorial, fins que als 40 anys es va traslladar a l'Amazònia del Brasil, al Mato Grosso. Allí, com ja és ben sabut, amb la seva manera de fer, decidida i valenta, va començar a combatre la misèria amb actuacions concretes, preocupat per l'assistència mèdica, la formació i el progrés de la gent i la lluita contra les injustícies. Sempre arrelat en la pregària i sense témer de posar en risc la seva vida.

Des que és al Brasil, hem continuat tenint alguns contactes, que han anat fent palpable

una profunda comunió espiritual. Fruit de la seva estimació per Montserrat és la Visita Espiritual a la Mare de Déu que va escriure a petició de la comunitat i que es manté vivia junt amb la del Dr. Torras i Bages, tal com es pot veure a la pàgina web del Monestir.

Ens toca recollir la torxa que ens deixa de fidelitat a Jesucrist i al seu Evangeli; una fidelitat que només es pot viure des del compromís a la causa de les persones i de les poblacions més desfavorides; arrelats en una terra concreta, però amb una visió universal.

Malgrat la gran precarietat de salut, en els seus 90 anys és una presència encoratjadora. Donem gràcies a Déu pel seu testimoniatge i preguem perquè el continuï beneït cada dia de la seva vida.

Per acabar, em plau d'adreçar una salutació ben cordial a tots els participants en aquest acte d'homenatge, mentre els asseguro un record fet pregària sota l'esguard maternal de la Mare de Déu de Montserrat.

+ Josep M. Soler. Abat de Montserrat

EN EL NOM DEL PERE

«¿O no saps que, en la lluita,
el fracàs és el fracàs de l'èxit i no el de l'home?
Lluita, si pots, i, si no pots, batalla
en aquesta impotència que et dirà el que pots
fer»

Blai Bonet, «Crist de Port-Royal»

L'Evangeli segons un de tants, 1967

Puntal ferm en terra fràgil, rere el llarg
camí amb totes les polsegueres i traginant
incansablement l'esperança mai no vençuda,
Pere Casaldàliga fa avui 90 anys. Aviat és
dit. I sempre arran de terra, sempre dempeus
i sempre de cara contra el brutal poder de
la indiferència, més subtil i menys cruel –
aparentment– que la resta de poders, però
finalment tan devastador, tan degradador i tan
còmplice com els altres.

Caminant descalç, referent vigent i
referència ineludible per tots els que se
senten interpel·lats –commoguts, inquietats,
indignats– per les injustícies locals i globals,
Casaldàliga va optar fa molt per la dignitat de
les perifèries contra la centralitat criminal de

tots els palaus i totes les jerarquies. Ètica de la resistència, pedagogia de l'alliberament i praxi de la transformació social, fins i tot d'aniversari el regal és invers: celebrem comunitàriament una integritat lúcida, una decència a prova d'atemptats i amenaces i la coherència perseverant fins a les més darreres i solemnes conseqüències, totes les que implica viure lliure –com el vent– donant i donant-se solidàriament sense esperar res a canvi. Ho va dir. Però passa que ho ha fet. I sí. Creuat pels rius, no tornarà d'Araguaia a Balsareny perquè no li cal i perquè allà n'après que terra n'hi ha només una –la injustícia– i és des d'aquella des d'on ens xiula que va aprendre el respecte i l'estima per a totes les cultures, reconnectant amb la pròpia, el valor intrínsec de la diversitat entre iguals i la consciència ecologista. Des de la demanda clara, paraula de Casaldàliga, que «un poble només és lliure quan és independent, autònom i sobirà».

A aquella terra castigada pel que castiga el món –l'afany de lucre, el terrorisme del poder

i la indiferència inhumana davant el dolor aliè—, hi va arribar el 1968. I mentre París anunciava el maig roig que mai no va ser, ell encetava una revolució que encara dura i perdura. Mig segle enrere, a l'Amèrica Llatina, les aspiracions socials i populars estaven a punt de ser esmicolades i desaparegudes sota l'horror perpetrat per les dictadures militars que reberen el suport, altre cop, de tots els palaus i totes les jerarquies contra els que en Pere —mai en nom propi sinó en nom dels altres, dels oblidats, dels cansats, dels afònics, dels invisibles i dels que vindran— es rebel•lava.

Cinquanta anys després, noranta de fermesa nascuda d'aquell 'haicku' paradoxal de Benedetti que canta i balla que els febles de veritat mai no es rendeixen, les paraules justes —les que fan, filen i retornen justícia— han surat sintèticament del puny i lletra d'amic proper. Ho sintetitza en Joan Soler, company de viatge i claretià de l'assemblea araguaiana: «amb cap fatiga per consellera, amb cap por per carcellera, amb cap odi per bandera, amb cap mentida per amiga, amb cap 'titulitis' per mestra, amb cap diner ni poder per pontífex: només amb els teus peus i les teues mans i el teu cos i el teu cervell humilment compartits». Així, això, és Casaldàliga i totes les seves nits i matinades compartides.

Ni por ni fatiga ni mentida.

Sempre, des de les primers notícies sobre els 'teòlegs de l'alliberament' que als primers noranta s'escolaven a un institut de la Vila de Gràcia —precarí en barracons, però digníssim en educació— he sentit un profund respecte que em feia emmudir del tot. Diem Casaldàliga avui. Que és com dir Monsenyor Romero. Ignacio Ellacuria. Joan Alsina. O Antoni Llidó. I tots els altres noms. Amb el

pas del temps, cada cop que els rememoro més s'acreix la gratitud més a prop me'n sento. De fet, inversament proporcional en distància a algunes esquerres celestials que diuen molt però fan poc i que, fins i tot quan fan, fan tot el contrari del que diuen. Engolides per la trama —una trama de poder— de la teranyina mediàtica, econòmica, electoral o institucional que Casaldàliga sempre ha denunciat i de les que sempre ha fugit. En el tòpic fàcil, alguns ens retreien que hi fèiem alguns anticapitalistes esgarriats tan a prop del cristianisme del base. Cercar respostes? Bastir alternatives? Foragitar els mercaders del temple? Teixíem, seguim teixint, complicitats i solidaritats. En la resposta necessària els hi diem —i els diem encara— que mai hem trobat militants solidaris tan honestos ni companys infatigables tan sòlids ni tan conscients que la lluita no s'acaba mai. Ho hem dit molts cops, amb somriure còmplice: el punt de trobada no ha estat debatre sobre el paradís al cel, sinó compartir la lluita contra els inferns de la terra. «E a luta?», -recorda Paco Escribano- és allò que et deia en Pere després de dir-te 'bon dia'. La lluita i la causa: humanitzar la humanitat.

Parafrasejant la Marina Garcés, al final descobrim que no hi ha sobirania millor ni més efectiva que estar lluny dels que manen i ben a prop dels que lluiten. És el que ha estat fent Pere Casaldàliga, en el cada dia quotidià de les darreres dècades: un acte ininterromput de generositat i compromís, en moments difícils i estones pitjors.

Una veu resistent que no reclama tant si un altre món és possible —perquè ja sap que sí i que depèn de nosaltres— sinó com carai permetem que aquest encara sigui possible.

Hi ha qui no espera, fa; hi ha qui mai desespera, actua. Per això, que diria l'Abelló, com som filles i fills d'aquesta terra tan trepitjada, hem sortir rebels.

Front la inhumanitat del moment, i fins i tot en el silenci de la malaltia, Casaldàliga és avui un efecte mirall. Ens posa davant les nostres complaences funestes, les falses seguretats i els aparents confortos. Avui, ara i aquí –rellegint-lo, reescoltant-lo– es com si es fes més evident que mai que els utòpics del tot són els que creuen que tot anirà bé si tot continua igual.

Perquè entre les distopies reals i les utopies fracassades, queda encara per sort l'eutopia que sempre ha reclamat construir: els bons llocs. El sí-llocs habitables i compartibles contra els no-llocs de la injustícia. I sí, sóc ateu però sóc creient alhora: crec en en Pere. No el conec, però és com si el conegués de sempre.

I creia ahir i hi creuré més demà. Però, sobretot, hi crec avui, enmig de la intempèrie del present. Divisa Casaldàliga, quan continua sent tard però aquest és tot el temps que tenim a ma per continuar fent futur:

Fotografia de Douglas Masur en la celebració a Sao Felix

«Sigueu lúcids, sigueu fermes.

Estigueu units.

Responeu a la persecució amb esperança.

Responeu a la por amb unió»

Felicitats pels 90, estimat, però sobretot, noranta mil cop gràcies.

Per tot i per tant. I perquè amb tu, seguim i seguirem.

Indesinenter i sense defallir.

Tal com ens has ensenyat.

I a totes les Araguaies del món.

David Fernández

Activista Social.

Article publicat a Vilaweb el 16-2-18

FELICITATS PERE!

Cal tocar-lo, abraçar-lo, per adonar-se de la bellesa d'una persona com Pere Casaldàliga: tendre i exigent, indignat i ple de sentit de l'humor, fràgil i dur, valent en les seves debilitats, contemplatiu i polític, fill de pastors, amant del petit poble que el va veure néixer i ciutadà del món, defensor dels indígenes i de totes les causes dels més perjudicats.

Nostàlgic i esperançat, dolç i aïrat. La seva vida mateixa és un vers, una escletxa vers un món altre, que sense escapar de l'immens sofriment que sovint ens envolta, dóna la mà, per caminar i obrir més escletxes, a tots els marginats i els que pateixen, en un vast moviment de rebel·lia i esperança. Perquè l'última paraula no és la de la mort, ni la dels poderosos sinó la de l'amor.

És ben conegut que l'han intentat matar diverses vegades per la seva denúncia de la injustícia, per la seva llibertat davant de tot poder i fins i tot davant de les seves pròpies pors i temors.

Aquest poema seu és en ell un vers vivent:

POBRESA EVANGÈLICA

No tenir res.

No portar res.

No poder res.

No demanar res.

I, de passada,

no matar res;

no callar res.

Només l'Evangelí, com una faca afilada.

I el plor i el riure en la mirada.

I la mà estesa i atapeïda.

I la vida, a cavall donada.

I aquest sol i aquests rius i aquesta terra

comprada,

per testimonis de la Revolució ja esclatada.

I "mais nada"!

D'aquí aquesta sensació compartida per molts que hem tingut la sort de compartir uns dies amb ell a Sao Felix, independentment de si som cristians o no, que paraules com "regne de Déu", "església", "evangelí", "Jesús", no són buides ni vanes, sinó que cobren en la figura del Pere tota la seva carnalitat i actualitat. "En el Jesús que ell expressa, en l'església que ell viu, en el Regne que ell espera, sí que hi creuria", ens deia una amiga atea a la qual el Pere va explicar amb moltes senzillesa la seva fe.

Pedro deixa empremta en tots els que s'acosten a ell perquè tot en ell, amb les seves contradiccions i dificultats humanes, amb la

Fotografia de Douglas Masur en la celebració a Sao Felix

seva taula sempre a punt per compartir, amb el seu "palau episcopal" sempre obert, amb el seu humor sorneguer, amb la seva tendresa a flor de pell, ens mostra un cristianisme i una església palpables que revelen el millor de cada un de nosaltres. Hom sent al costat del Pere que la duresa de la vida, els sentiments de buit, de derrota, de fracàs, de marginació, de sofriment queden transformats. El Pere, com a cristià, no et predica el Regne de Déu, te'l fa sentir. Al seu costat et sents millor, més persona, més escoltat, amb més ganes de lluitar, amb més esperança, amb més alegria, il·lusió i fortalesa interior.

Amb les paraules de Toru Akada (tretes de la pàgina dels claretians dedicada a P. Casaldàliga) volem acabar aquesta felicitació d'aniversari:

"Un arbre s'eleva trenta metres sobre el dosser de la selva, a la riba del Gran Riu, testimoni del temps que passa, antic com el Temps mateix. En un altre lloc, molt lluny, a través del laberint

d'aigua i vegetació, Pere Casaldàliga s'asseu enfront del corrent, acollit per l'ombra de tres mangos plantats per les seves pròpies mans quan va arribar a Sao Felix de Araguaia. És un home humil, i sembla un home fràgil, esglaiat per la immensitat del riu i de la tasca que el va portar allà, però no ens hem d'enganyar: és un arbre fort amb moltes branques i les arrels profundament clavades al terra fèrtil de l'Evangeli. Quan cap de nosaltres hi siguem, quan les nostres preocupacions ja no siguin

res, la seva paraula seguirà ressonant dins la selva sense camins, en la qual Déu continua buscant els seus fills.”

A ell, en el seu 90 aniversari, i més que a ell a tots els seus amors, a la seva fe i a les seves causes, dediquem aquesta pàgina.

Jordi Corominas i Joan Albert Vicens
(<http://www.revistaperiferia.org/>)

FELICITACIÓ DELS BISBES CATALANS

“Estimat germà, bisbe Pere Casaldàliga, Des de les diòcesis de Catalunya, amb els seus bisbes, i en nom propi us envio una gran i sincera felicitació amb motiu dels 90 anys tan rodons de vida, que avui compliu. Per molts anys!

Amb Vós donem gràcies a Déu per la vostra llarga i fecunda vida, sempre servidor del Crist i del Poble.

Que Déu us ompli de joia i de benedicció, de salut i de gràcia, per continuar el camí amb humilitat i servei. Gràcies pel vostre exemple

de ministeri episcopal que a nosaltres ens ajuda molt i que voldríem saber imitar aquí a Catalunya.

Us encomanem i Vós encomaneu-nos a nosaltres, en els moments complexos però sempre plens d'esperança del nostre país.

Ben units en el Senyor!
Amb afecte fratern,

Joan-Enric Vives. Arquebisbe d'Urgell, secretari de la Conferència Episcopal Tarraconense. Tiana, 16 de febrer de 2018

48 HORAS CON PEDRO CASALDÁLIGA, EL TEÓLOGO DE LA LIBERACIÓN QUE VIVE CON LOS INDÍGENAS EN LA AMAZONÍA

Cuando cumple 90 años, con un párkinson que apenas le permite moverse y hablar, la periodista le acompaña a rezar.

Sólo logra decir. “He hecho camino y aún me queda mucho”, “Hay que cuidar de la memoria histórica” y “Sin amarras, sé libre”

Rodeado por la admiración que despierta, guarda sangre de monseñor Romero y un pedacito de cráneo de Ellacuría. Ambos, asesinados.

Alérgico a la ostentación, a los don, a los señor y a cualquier fórmula de cortesía que indique jerarquía. Discreto en la formas -162 centímetros y un peso pluma- y en el fondo. Es de los que prefiere el estilo directo, mirar a los ojos, dar la mano con fuerza. **A Pedro Casaldáliga no le gusta que le llamen obispo, ni monseñor, ni padre. Sólo Pedro.** Pero no se engañen, esas cinco letras con sus dos vocales y tres consonantes, cuando resuenan en São Félix do Araguaia, un

pueblo amazónico del estado brasileño de Mato Grosso, dejan de ser un nombre y se convierten en una institución. En una forma de entender la vida, del lado de los que siempre pierden y enfrentándose a los que siempre ganan. Sin romanticismo ni buenas palabras. Con hechos, manchándose las manos.

No en vano pasó por 10 malarias, siete tiroteos, incontables amenazas de muerte y cinco intentos de expulsión del país. Vio cómo torturaban a sus compañeros, enterró a centenares de campesinos e indígenas y salvó la vida de otros tantos. Alfabetizó a adultos y niños, recuperó tierras para sus labradores, dio salud y educación a un lugar al que no llegaba el Estado, a esa «tierra sin ley» que recuerda el padre Saraiva, uno de los agustinos que todavía le acompaña.

Son las siete y cuarto de la mañana del martes. Quedan tres días para que Pedro Casaldáliga cumpla 90 años, y caravanas con fieles de todo Brasil están de camino para festejar la fecha. Hace apenas un mes cumplió otro aniversario, su medio siglo de vida en São Félix do Araguaia, el pueblo al que llegó como misionero, en el que se hizo obispo a regañadientes y donde hoy le llaman «el profeta vivo de los pobres». Casaldáliga y São Félix son dos caras de la misma moneda. Uña y carne. Aquí el padre claretiano pudo hacer sus tres pequeñas-grandes revoluciones: la eclesiástica, la popular y la humana. Puso en práctica la Teología de la Liberación y se centró en rescatar y dar apoyo a los excluidos más que en evangelizarlos. Colocó en el mapa una tierra perdida de Brasil y les dio nombre a las heridas de un país que son las mismas que las de su continente: la lucha por la tierra, la desigualdad, la justicia para unos pocos.

Fotografía de Douglas Masur en la celebración a Sao Felix

Nunca más ha dejado São Félix porque el verbo abandonar no existe en el diccionario de este catalán e hijo de campesinos catalanes que todavía le pide a Diolice -su cocinera, que a veces hace de madre- pan con tomate para desayunar.

Comienza el rezo

A esas horas del día ya se sienten los 32 grados en el cuerpo. Apenas dos perros típicamente de pueblo -por ese gesto triste de pertenecer a todos y a nadie- ocupan la avenida Governador José Fragelli. En el número 1.310 la puerta está abierta. La casa del que fuera el primer obispo de la región no se distingue de la de sus vecinos. Entramos. El rezo va a comenzar.

El hombre que gesticulaba con los brazos bien abiertos y el dedo índice levantado está hecho hoy un ovillo en su silla de ruedas. Sus manos

huesudas se abrazan y el anillo de madera de Tucum (que simboliza la causa indígena) con el que le nombraron obispo -renegó del de oro- destaca entre el blanco nieve de sus dedos. Su cabeza antes erguida, con ese gesto del que siempre busca algo, ahora se acuesta hacia la derecha. Sus ojos grandes como globos detrás de las gafas de miope miran curiosos, siguen buscando.

Los temblores del párkinson que padece desde hace 10 años le han obligado a un silencio que sólo a veces consigue romper con pequeños gestos y escasísimas palabras. Casaldàliga es un saquito de huesos que cuando escucha la palabra «indio» se incorpora como si le llamaran a él. Si le hablan de España, se revuelve en la silla como para decir «me importa», y al nombrar «reforma agraria» -la pelea que le trajo a Brasil y por la que ha dado la vida- estira la mano y toma con fuerza el brazo de la periodista. A pesar de la cárcel en la que se ha convertido su cuerpo, este hombre que siempre tuvo el porte de un jockey de hipódromo y el estilo austero del misionero, todavía encuentra los atajos para decirnos eso de «no abandono».

Todos los días a la siete y media de la mañana, Pedro y los tres agustinos con los que vive rezan para recordar a los mártires de América Latina. Este martes 13 homenajean al sacerdote Francisco Soares, asesinado por defender a los pobres de Argentina. Ijaní, el indio karajá que cuida del religioso catalán, se pelea con los mosquitos que quieren posarse sobre la frente del obispo, que aunque hoy se ha levantado un poco dormido, consigue santiguarse y recitar el padrenuestro.

La capilla, al igual que el resto de la casa, es un museo de la memoria del continente americano. Una mesa de madera en el medio con un mantel rojo y verde de los indios mexicanos. Al fondo guarda dos reliquias especiales: un poco de sangre de monseñor Romero y un pedacito de cráneo de Ellacuría, ambos asesinados. **En todos los rincones cuelgan recuerdos de luchas latinoamericanas:** un afiche de la reunión de Pueblos Indígenas; un poema del propio Pedro contra el latifundio, otro pecado capital según el obispo; una cruz de paja con forma de campesino y carteles de la guerrilla sandinista nicaragüense: «La revolución más bonita y cristiana que jamás he visto», dijo en su día.

Ijaní, que le limpia, le ayuda con la comida, le levanta y le acuesta, nos dice que Pedro está lúcido pero que a veces le gusta vivir en el pasado. Así explica que de repente le pida que lo lleve a Santa Teresinha, aquel pueblo en el que se enfrentó por primera vez a terratenientes que tenían latifundios del tamaño de Asturias entera. También le dice que lo vista para ir al Centro Comunitario, el lugar en el que se hacían las reuniones de la Prelatura, donde organizaban el calendario de las próximas batallas. Después están esos días en los que quiere llamar a la **Policía Federal, con quienes hablaba de vez en cuando para informarles de una nueva amenaza de muerte.** Lleva toda la vida esquivándolas y la vejez y el párkinson no han frenado las ansias de venganza de sus enemigos.

Fueron a matarlo

En 2012 la Policía lo escondió durante dos meses porque los terratenientes de la región querían matarle por haber ayudado a los

indios xavantes a recuperar sus tierras. Pero la puerta de José Fragelli 1.310 nunca dejó de estar abierta. **Este martes y este miércoles le visitaron 11 personas entre fieles y vecinos.**

Dos caciques indígenas le pedían su bendición, cuatro fieles le acompañaron en el rezo del día y cinco mujeres indígenas llegaron a la hora del almuerzo para comer un poco de frijoles con arroz. «Toda la vida me ha dicho que si hay comida hay que darla, y yo obedezco», dice Diolice, la cocinera que aprendió a hacer tortilla de patatas para alegrar el día de Pedrinho, como le llama cariñosamente.

Pocos objetos pueden salvar la vida de un hombre y cambiar la de un pueblo. No exageramos si decimos que la Lexicon 80, una máquina de escribir que llegó en el 1969 a São Félix de Araguaia, consiguió ambos objetivos.

Pedro Casaldàliga tan espiritual como político, hizo de la escritura su forma de comunicarse con el mundo, su vehículo de denuncia y el espacio para dar rienda suelta a la poesía, el otro alimento que le ha mantenido vivo.

De esa Lexicon salió la polémica carta pastoral Una iglesia del Amazonas contra el latifundio y la marginación social que quiso publicar el mismo día en que se consagró como obispo, para que esos honores que poco le interesaban sirvieran al menos para dar publicidad a sus causas. Gracias a esa máquina de escribir se supo que en Brasil había trabajo esclavo, que **los terratenientes robaban las tierras de los campesinos y que también los mataban y pedían sus orejas** como prueba de muerte.

Contó Pedro que la dictadura militar de

la época no sólo torturaba y asesinaba a guerrilleros, **también tenía por víctimas a indios, sacerdotes y a cualquiera que osara rebelarse.**

Gracias a esa Lexicon 80 decenas de jóvenes de todo Brasil decidieron trabajar con el «obispo que defiende a los vagos», como decía la portada del diario la Jornada de Brasilia. Ese fue el titular que leyó la estudiante de Derecho Maria José Souza, Zezé para los amigos, y que la hizo decidirse marchar a São Félix do Araguaia para conocer al misionero catalán. Lo mismo le pasó a Agueda Aparecida, que salió de Minas Gerais con su título de maestra para ayudar en la Prelatura de Araguaia. Fue así como el autor de El vuelo del quetzal: espiritualidad en Centroamérica y Sonetos neobíblicos **hizo su revolución eclesíastica. Ni parroquias ni párrocos.**

Los 150.000 kilómetros cuadrados que controlaba el obispado funcionaban en redes comunitarias con una Prelatura formada por agentes pastorales donde el voto del obispo valía tanto como el de la monja o el del laico: «Si había algún problema en un municipio nos enterábamos enseguida, nos reuníamos en asamblea debajo de ese árbol de mango -señala uno que está pegado a la capilla- y decidíamos qué hacer», nos cuenta Zezé, que se sienta todas las tardes al lado de Pedro a leerle durante una hora. «Hoy me ha hecho los comentarios irónicos de siempre», nos dijo el miércoles.

Pedro, el salvador

Maria do Carmo, una campesina de Porto Alegre del Norte que el miércoles de cenizas quiso hacer su visita anual al «obispo más bueno que haya conocido Brasil», dice que no

puede olvidar cómo Pedro salvó la vida de su marido. Esta mujer negra, 69 años, analfabeta, cuenta que las gallinas eran las únicas que se ponían tristes cuando llegaba el obispo a su ciudad: «Sabían que las íbamos a cocinar porque no faltaba un plato de comida para recibirle», relata con un amago de sonrisa. A la maestra Agueda Aparecida se le llenan los ojos de lágrimas cuando acaba el rezo de la mañana: **«Él cambió mi vida, me enseñó todos los valores que me sustentan, yo se los he pasado a mis hijos».**

Zeze nos confiesa: «No es que Pedro me necesite, es que yo le necesito a él». Y Diolice, la cocinera a la que el catalán acogió cuando su marido la había abandonado con cuatro niñas pequeñas, va más allá: «En la vida le agradezco a Dios y luego a Pedro». Él la alfabetizó, la cuidó y le permitió salir adelante.

«Lo mínimo que puedo hacer es acompañarle hasta el último día».

Todas hablan de **la constancia, de la perseverancia de su lucha**, incluso en estos días. La tarde del miércoles, él mismo nos lo dijo: «He recorrido mucho camino, pero me queda por hacer». Eran las seis de la tarde, poco antes de la cena -la peor hora, dicen sus cuidadores-, pero ese día Pedro Casaldàliga tenía ganas de hablar y volvió a buscar la mano de la periodista: «Memoria, hay que cuidar de la memoria histórica», dijo y recostó la cabeza sobre su hombro. Al despedirnos, en medio de un abrazo, sus ojos como globos miraron fijamente y sus manos huesudas se movieron como un abanico: «Sin amarras, sé libre».

AGNESE MARRA . El Mundo . 21-2-2018

50 ANYS de JUSTÍCIA I PAU: UTOPIES QUE NO HO SÓN

Ens unim a la celebració de l'Aniversari dels companys de Justícia i Pau. Entitat que, com molt be expliquen ells mateixos, ha demostrat i demostra que no es va equivocar quan van començar a caminar creient que la justícia i la pau no eren utopies.

Tot i el pas del temps, ha mantingut intacte el seu compromís amb els objectius fundacionals de promoure els drets humans de les persones i pobles, la justícia social i la pau.

Des de la nostra associació volem agrair un cop més l'acollida que ens ha ofert sempre i desitgem poder celebrar amb ells molts anys de vida.

JAUME BOTEY, IN MEMORIAM

El passat dijous 15 de febrer ens va deixar en Jaume Botey, ens va deixar sense fer soroll igual com va viure, senzill i obert a tothom.

Sense fer soroll però present a totes les lluites, sense soroll però solidari de totes les causes d'un altre món, d'una altra església... possibles..

Professor d'institut i d'universitat, comunista convençut, cristià de base i conseqüent, activista del moviment veïnal, observador internacional en diferents països, solidari amb els països empobrits, va ser part activa dels moviments alterglobalitzadors, de solidaritat i per la pau....

Co-fundador de Setem catalunya, integrant de Cristianisme i Justícia, president de la casa de Nicaragua i de la cooperativa l'Olivera...

Seria inacabable la llista de llocs on et podies trobar en Jaume, sempre atent a col·laborar amb tothom qui li ho demanés. I així ho va fer en diverses ocasions en trobades de la nostra associació o en presentacions de l'agenda llatinoamericana.

La seva petja i el seu exemple romandran entre nosaltres. Et trobarem a faltar, Jaume.

CAMPANYA 2018

Com ja us hem anunciat la nostra trobada anual serà a **Balsareny el 8 d'abril**.

Per parlar del tema d'enguany **IGUALTAT DE GÈNERE: QÜESTIÓ DE JUSTÍCIA** ens acompanyarà la **Isabel Fèlix**, Pedagoga i doctora en ciències de la religió.

Si no podeu venir a Balsareny, la campanya també contempla altres xerrades:

5 abril: Tarragona: organitza Comitè Oscar Romero i Justícia i Pau

6 abril: Manresa: organitza Justícia i Pau dins del cicle Ignàgora.

7 d'abril: Cervera: organitza Justícia i Pau de la Segarra.

8 d'abril: Balsareny: organitza: Associació Araguaia i Ajuntament de Balsareny

9 d'abril: Girona: organitza comissió Agenda Llatinoamericana i Justícia i Pau

**4 ABRIL: BARCELONA: ORGANITZA ARAGUAIA:
LLIBRERIA CLARET (SALA PERE CASALDÀLIGA) 19H.
C/Llúria núm. 5**